

EL CONSELL POSA EN MARXA L'INVENTARI DE PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL

La institució insular inicia l'elaboració de l'instrument que servirà per identificar, catalogar, salvaguardar i difondre els elements vius del patrimoni cultural immaterial de Menorca

Text: Pilar Vinent (Servei de Política Lingüística i Cultura Popular del Consell)

El mes de maig passat es va signar el contracte entre el Consell Insular de Menorca i l'Institut del Patrimoni Cultural Immateral per tal d'iniciar els treballs de la primera fase d'elaboració de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immateral de Menorca (IPCIME). Així es va donar el tret de sortida a un procés que ens permetrà comptar amb un instrument que identifiqui els elements vius del patrimoni cultural immateral de Menorca, els catalogui, en faci la diagnosi, i proposi mesures per a salvaguardar-los i difondre'ls. Aquest projecte, que vam presentar en les VII Jornades de Cultura Popular, que van tenir lloc a Alaior els dies 25 a 28 de maig, serà llarg, i per dur-lo a terme caldrà la implicació de

LA RELACIÓ ENTRE EL PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL I EL PATRIMONI NATURAL ÉS VITAL EN UN TERRITORI DECLARAT RESERVA DE BIOSFERA

tota la ciutadania de Menorca.

L'IPCIME deriva del compromís que adquiriren els estats que signaren la Convenció per a la salvaguarda d'aquest patrimoni aprovada per la Unesco el 2003, entre ells l'Estat espanyol, i del deure que tenen les administracions públiques de les Illes d'elaborar i gestionar el seu inventari del patrimoni etnològic segons estableix la Llei de cultura popular i tradicional de les Illes Balears. A més, com a reserva de biosfera, Menorca ha de vetllar perquè la relació entre el patrimoni cultural immateral i el patrimoni natural sigui especialment estreta, a fi de contribuir al desenvolupament sostenible, i en aquest sentit l'òrgan gestor de les reserves de biosfera d'Espanya també ha iniciat l'elaboració d'un catàleg obert del patrimoni immateral d'aquestes reserves.

Per tot això, partint de l'experiència dels inventaris promoguts per altres reserves de biosfera, l'IME i el Consell Insular de Menorca signaren un conveni amb l'Institut Ramon Muntaner pel qual aquest els cedeix el programa informàtic utilitzat per elaborar l'inventari de les Terres de l'Ebre, basat en les orientacions metodològiques de l'inventari del Montseny.

Ara bé, en què consistirà l'IPCIME? D'acord amb la definició de patrimoni cultural immateral

TRADICIONS

Els oficis artesans i les diferents manifestacions culturals de les festes seran alguns dels elements que inclourà l'Inventari de Patrimoni Cultural Immateral de Menorca. A la foto de dalt, un esparter; a la de baix, la parella de gegants Xoroi i la fadrina de Biniedris.

que fa la Convenció de la Unesco, constituirà el recull dels usos, les expressions, els coneixements i les pràctiques culturals que són característics de Menorca. Es tracta, doncs, de recollir el bagatge immaterial heretat dels avantpassats, promoure'n la investigació i garantir-ne la transmissió a les generacions futures a través d'accions concretes de salvaguarda.

QUÈ DEFINEIX ELS ELEMENTS INVENTARIATS?

Les característiques que ha de tenir un element per formar part d'aquest inventari són, bàsicament, la transmissió generacional, el caràcter identitari, la recreació i l'evolució constants, i la interacció amb la natura i la història del territori. A més, s'agrupen en set categories:

1. *Activitats productives, processos i tècniques*
2. *Creences, festes, rituals i cerimònies*
3. *Tradicions orals, particularitats lingüístiques i formes de comunicació*
4. *Representacions, escenificacions, jocs i esports tradicionals*
5. *Manifestacions musicals i sonores*
6. *Salut, alimentació i gastronomia*
7. *Formes de sociabilitat col·lectiva i d'organització social*

A Menorca tenim un bon nombre d'elements que poden formar part de l'IPCIME. Molts d'ells ja han estat recopilats pels investigadors menorquins, així com per les entitats dedicades a l'estudi de la cultura popular o per les associacions i les persones que els mantenen vius: colles geganteres, glosadors, grups folklòrics, artesans, juntes de caixers, etc.

Ara bé, el que fa falta és, a part d'identificar-los i catalogar-los, fer una diagnosi de la seva situació actual i establir mesures per protegir-los adequadament. I aquesta és la feina que ha començat l'equip integrat per Lluís Garcia Petit, que va ser

LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA SERÀ CABDAL PER ELABORAR L'INVENTARI, UNA EINA VIVA QUE HA DE SERVIR PER SALVAGUARDAR UN PATRIMONI DE GRAN VALOR SOCIAL

un dels redactors de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial del Montseny, i el menorquí Antoni Camps Extremera, historiador que ha treballat en diferents projectes relacionats amb el patrimoni etnològic de l'illa. Aquest equip, en una primera fase de sis mesos de durada, inventariarà un total de trenta elements de les diferents categories, com ara l'ofici d'arader (categoria 1), les festes de Sant Joan (categoria 2), el glosat (categoria 3), el ball des còssil (categoria 4), les tonades de fabiol (categoria 5), els usos de la camamil·la (categoria 6) o les confraries de Setmana Santa (categoria 7).

Tanmateix, per fer-ho, i per dur a terme les fases posteriors, serà fonamental en tot moment la participació ciutadana i la informació que puguin aportar les persones i els grups que, a Menorca, creen, mantenen i transmeten aquest patrimoni; és a dir, tota la població, a fi que tothom se senti l'inventari com a propi i contribueixi a salvaguardar-lo. I aquesta participació s'ha de mantenir durant tot el procés, que com hem dit al començament serà llarg, perquè l'IPCIME, com a eina viva que ha de ser, no estarà mai acabat, ja que s'haurà d'anar revisant i adaptant a la realitat de cada moment. ■

FESTES DE SANT JOAN

Les festes patronals de Ciutadella seran un dels elements que inclourà l'inventari, com també els oficis artesans, el glosat o les confraries de Setmana Santa.

